

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Millaista tietoa stressistä saadaan kyselylomakkeilla?

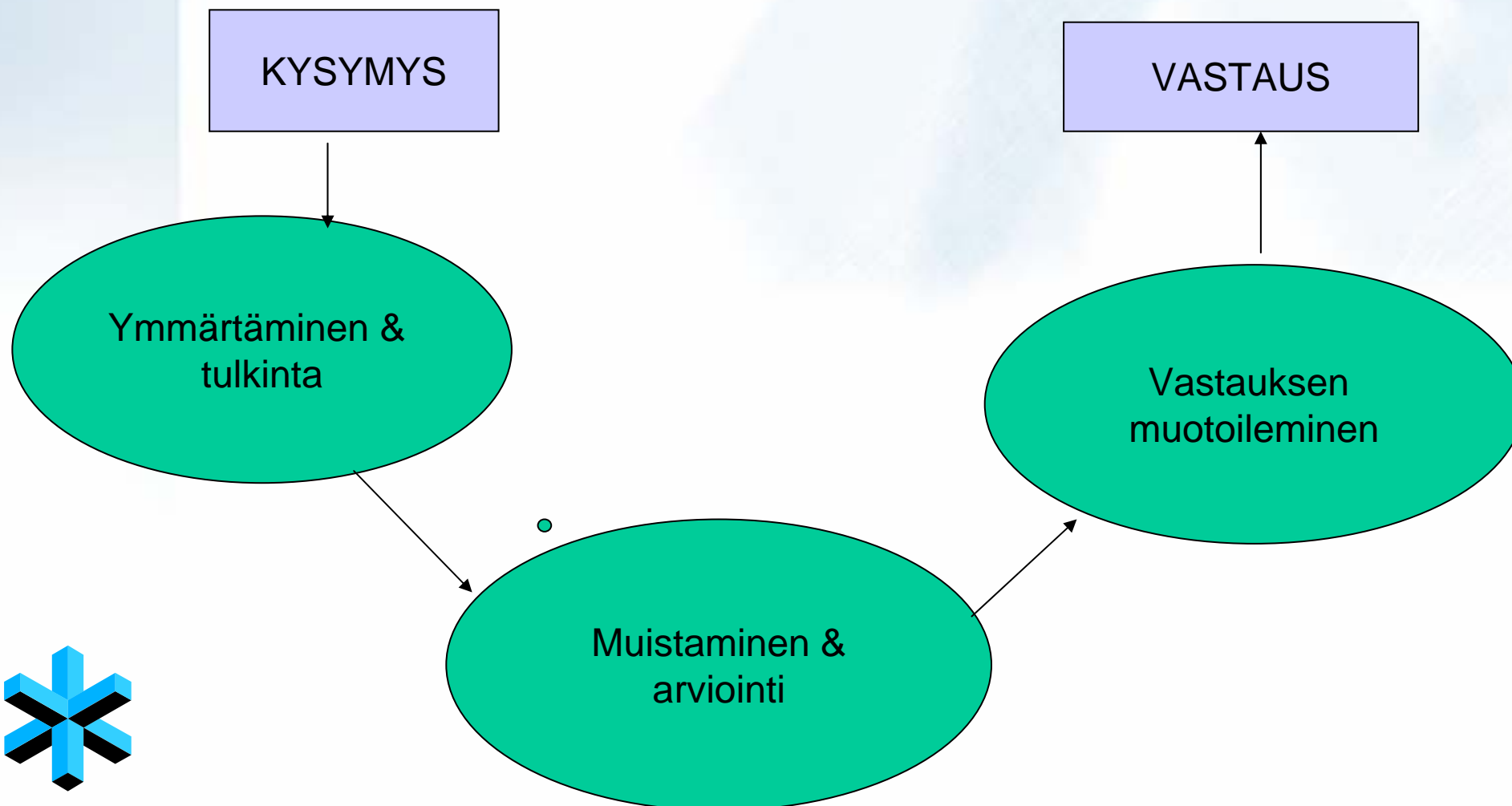
22.5.2006

Taru Feldt, PsT

TEKES

Kyselyyn vastaaminen

TEKES

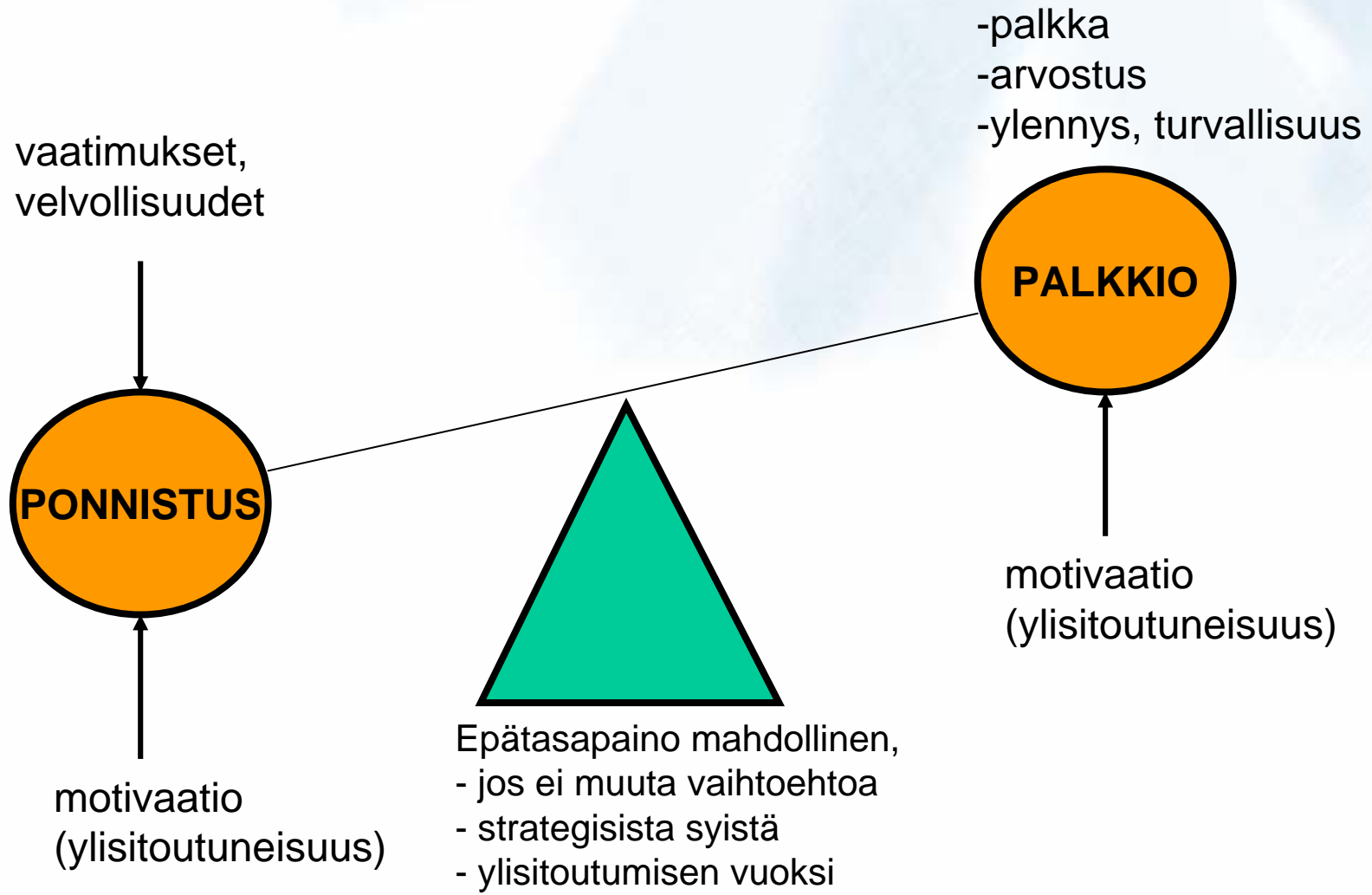
Ahola A. ym. 2002

1. Effort-Reward Imbalance (ERI) -malli; Siegrist, 1996

- Perustuu sosiaalisen vastavuoroisuuden ja oikeudenmukaisuuden käsitteisiin; yksilö palkitaan ponnisteluistaan (efforts vs. rewards)
- ERI-mallin mukaan negatiiviset tunteet ja stressireaktiot ovat seurausta tilanteesta, jossa palkkiot ovat liian vähäisiä suhteessa ponnistelujen määrään (high efforts, low rewards)
- Asianmukaiset palkkiot liittyvät puolestaan positiivisiin tunteisiin, terveyteen ja hyvinvointiin

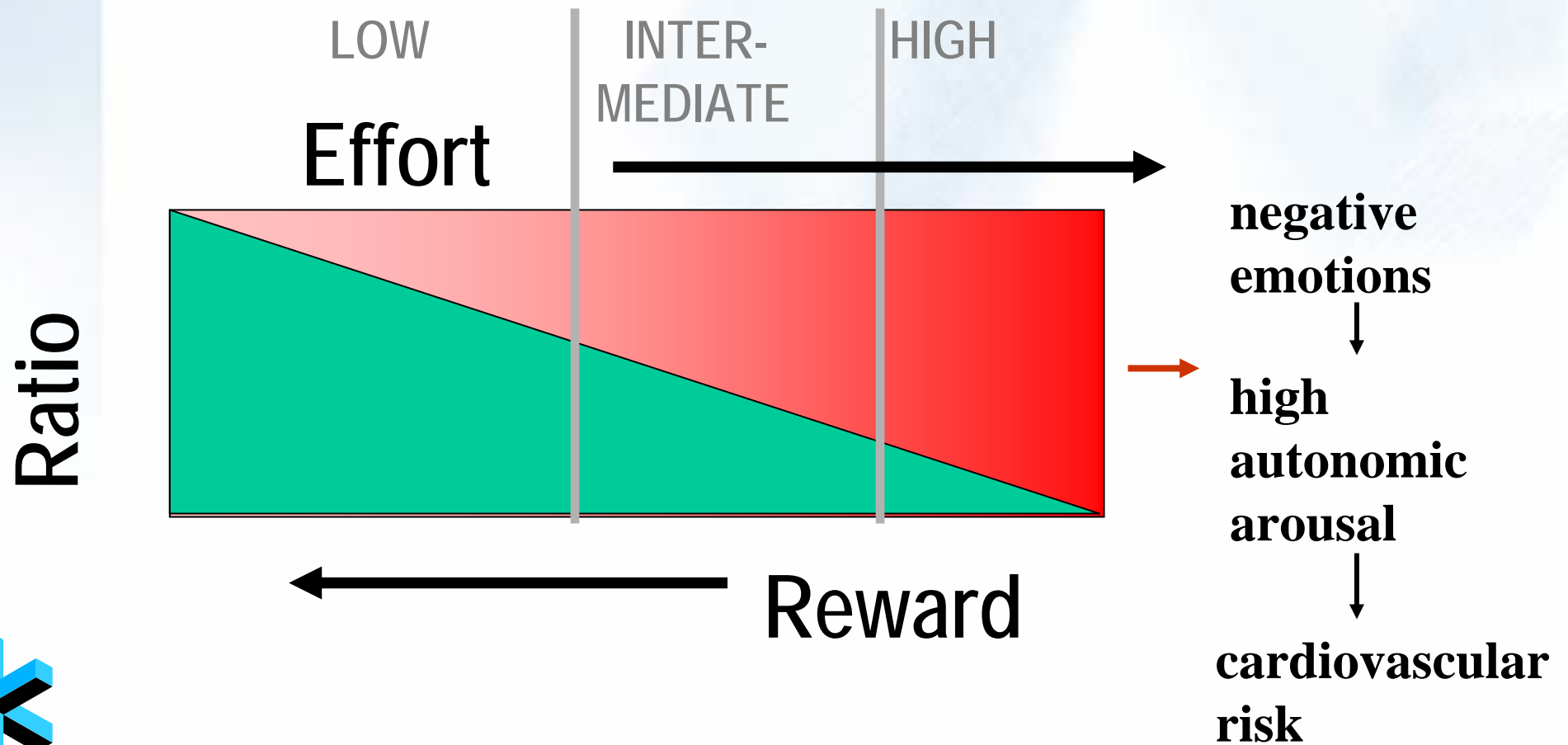

EFFORT-REWARD IMBALANCE MODEL

TEKES

EFFORT-REWARD IMBALANCE

TEKES

- ERI-malliin liittyvät hypoteesit:

- 1) Epätasapaino suurten ponnistelujen ja vähäisten palkintojen välillä lisää sairastumisen riskiä (= ulkoinen ERI-hypoteesi)
- 2) Korkea OVC (overcommitment) -taso voi myös lisätä sairastumisen riskiä (= sisäinen OVC-hypoteesi)
- 3) Työntekijöillä, joiden kohdalla molemmat ehdot (1-2) toteutuvat, on suurin riski sairastua (= interaktiohypoteesi)

- ERI-kyselylomake (lyhyt versio) koostuu 23 osiosta, jotka jakaantuvat kolmeen skaalaan:
 - "effort" (6 osiota), esim. "Koen jatkuvia aikapaineita työmäärän vuoksi." Arvioidaan asteikolla 1-5.
 - "reward" (11 osiosta), esim. "Etenemismahdollisuuteni ovat heikot." Arvioidaan asteikolla 1-5.
 - "overcommitment" (6 osiota), esim. "Pystyn harvoin irrottautumaan työasioistani, ne pyörivät mielessäni yhä kun menen nukkumaan." Arvioidaan asteikolla 1-4.

- **Effort-Reward -suhde lasketaan seuraavalla tavalla:**

- R:n summa, joka voi vaihdella välillä 11-55 (11 osiota), kerrotaan luvulla 0.5454 (jos 6 effort-osiota)

- E:n summa, joka voi vaihdella välillä 6-30 (6 osiota), jaetaan tällä korjatulla R:n arvolla

- **Overcommitment-skaalan osioiden pistemäärät lasketaan yhteen. Nämä arvot vaihtelevat välillä 6-24 (6 osiota).**

- Saatua ER-suhdelukua voidaan käsitellä eri tavoin:

1) Dikotomisena muuttujana (>1 tai ≤ 1) jossa ykköstä suuremmat arvot osoittavat (suurten) ponnistelujen ja (vähäisten) palkkioiden epätasapainoa.

2) Jatkuvana muuttujana (esim. voidaan jakaa kvartiileihin tai tehdä logaritmuunnos)

- OVC:n kohdalla keskitytään jakauman arvojen ylimpään kolmannekseen

- Lisäksi voidaan tarkastella erikseen ponnistelujen ja palkkioiden skaaloja

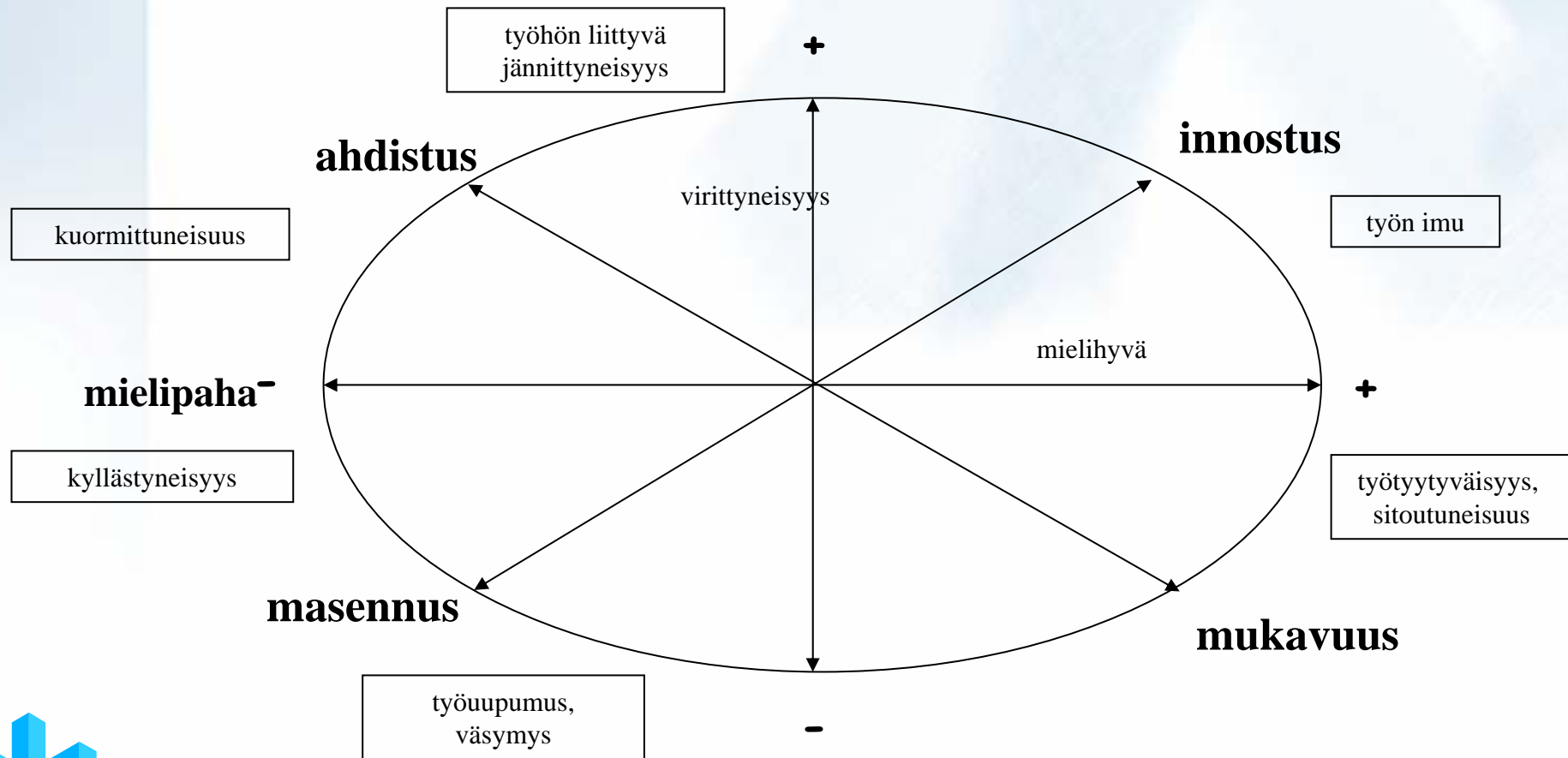
- Ennen vuotta 1998 mallia käytettiin lähinnä tutkittaessa ER-epätasapainon ja sydän- ja verisuonisairauksien yhteyksiä
- Myöhemmin mallia on käytetty myös muiden hyvinvointiseurausten tutkimiseen. ERI:llä on havaittu yhteyksiä mm.:
 - Sairauspoissaolojen lisääntymiseen
 - Tupakoinnin ja alkoholinkäytön lisääntymiseen
 - Psykosomaattiseen oireiluun (mm. masennukseen)
 - Fyysiseen oireiluun (mm. yleiseen fyysiseen terveydentilaan, tuki- ja liikuntaelinoireisiin)
 - Työhyvinvointiin liittyviin tekijöihin (esim. burnoutiin/emotionaaliseen uupumukseen, työtyytyväisyyteen, työmotivaatioon)

Van Vegchel N, de Jonge J, Bosma H, & Schaufeli, W (2004).
Reviewing the effort-reward imbalance model: drawing up the balance
of 45 empirical studies. *Social Science & Medicine*.

TEKES

2. Affektiivisen hyvinvoinnin kysely (Warr, 1990)

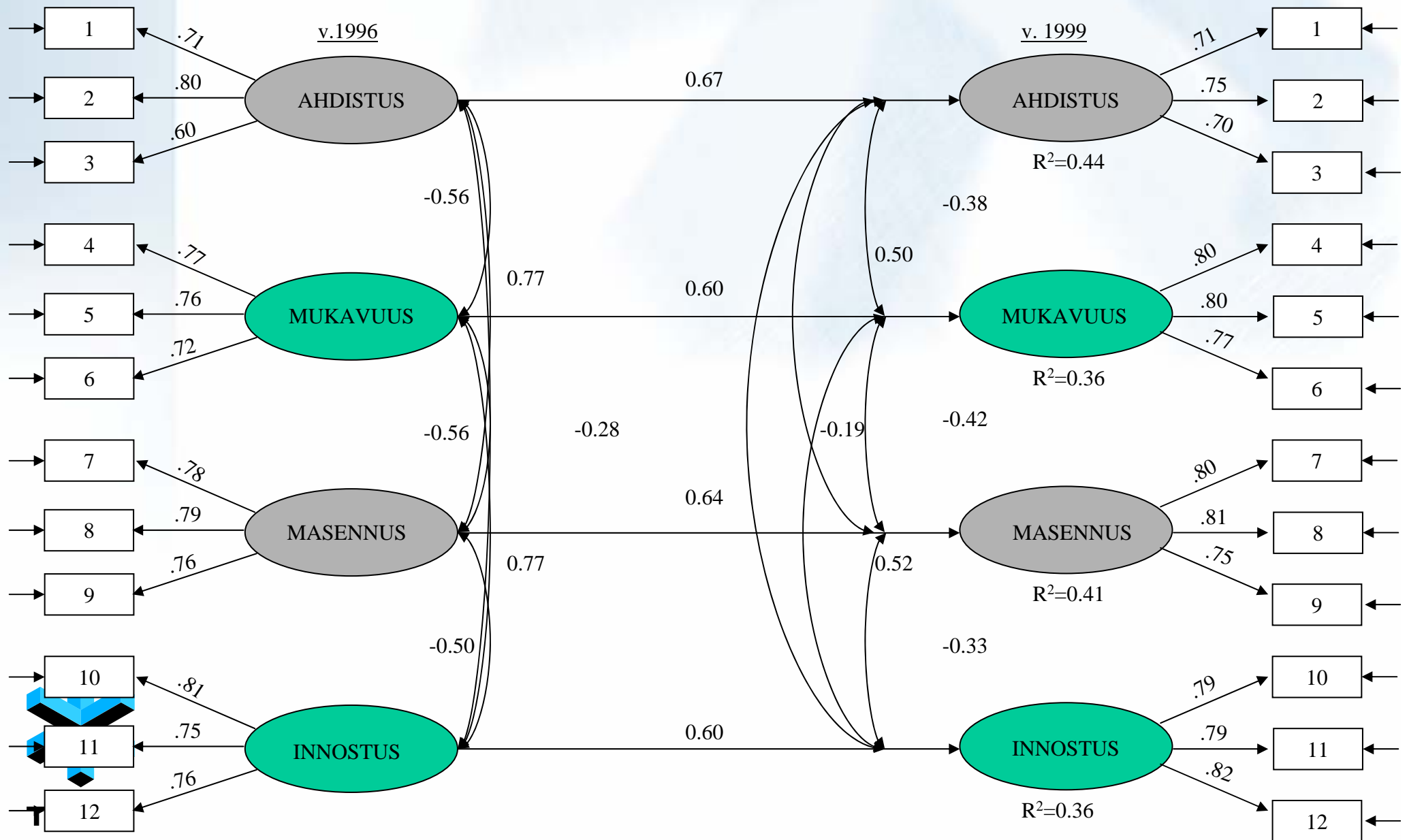
TEKES

Affektiivisen työhyvinvoinnin kysely (Warr, 1990)

- **Kysymys:** "Ajattele muutamaa mennyttä viikkoa työssäsi. Kuinka usein työsi on tänä aikana saanut Sinut tuntemaan olosi seuraavanlaisiksi:
- **Osiot:** 1) jännittynyt, 2) rauhaton, 3) huolestunut, 4) levollinen, 5) tyytyväinen, 6) rentoutunut, 7) masentunut, 8) synkkä, 9) surkea, 10) iloinen, 11) innostunut, 12) optimistinen
- **Dimensiot:** ahdistus (1-3), mukavuus (4-6), masennus (7-9), innostus (10-12)
- **Vastausskaala:** 1=ei koskaan, 2=harvoin, 3) silloin tällöin, 4=melko usein, 5=usein, 6=jatkuvasti/aina

Affektiivisen työhyvinvoinnin kyselyn rakenne suomalaisilla esimiehillä (Feldt, Kinnunen & Mäkikangas, 2005)

ERI- kysely SYTY- projektissa

- Käytetty kaikissa osaprojekteissa, näissä tarkasteluissa mukana Peurunka- ja Sairaala- osaprojektit
- Tarkasteluissa osioiden pistemääriä käytetty jatkuvina muuttujina
- Kauttaaltaan tutkittavien kokema kuormittuneisuus vähäistä;
 - työn vaatimat ponnistelut kuormittivat enemmän kuin työn tarjoamat vähäiset palkkiot
 - merkittäväällä tavalla ylisitoutuneitakin vain yksi

TEKES